

منکر

میزبانی که معروفی را می نمایاند

عرج - علی شریعتی

۱. معروف و منکر را بشناسد: یعنی اگر خود مصادیق معروف و منکر را نشناسد، چگونه می تواند دیگران را به انجام آنها وادارد و یا به ترک آنها امر کند؟

۲. خود عامل به معروف و تارک منکر باشد: ذات نیایافته هستی بخش

کی تواند که شود هستی بخش خداوند در توبیخ آمرینی که خود عامل نیستند می فرماید:

آیا مردم را به نیکی و خوبی امر می کنید و خود را فراموش می کنید؟
ای مؤمنان! چرا آن چه را بدان عمل نمی کنید، می گویند؟

افرادی که می خواهند این فریضة الهی را انجام دهند باید تمام تلاش و کوشش خود را در راه تزکیه و تهذیب نفس به کار برده و به آنچه که می گویند و یا قصد گفتنش را دارند عمل کنند. شخصی فرزندش را نزد رسول خدا ﷺ آورده و عرض کرد: این کودک، زیاد خرما می خورد، و برای او ضرر دارد و گفته ما هم در او اثری ندارد، شما به او بفرمایید ترک کند. حضرت فرمود: من امروز خودم خرما خورده ام. او را فردا بیاور تا من خودم خرما نخورم و گفته ام در او اثر داشته باشد.

امام صادق علیه السلام می فرماید:

«کسی که امر به معروف و نهی از منکر می کند، باید سه خصلت در او باشد: به آنچه که امر می کند خودش عامل باشد و آنچه را نهی می کند خود ترک کند.»

نکته قابل توجه اینکه اگر انسان عامل به همه معروف ها و تارک همه منکرها نبود، آیا می تواند این فریضة الهی را زمین بگذارد؟

در پاسخ باید گفت: اگر چنین قیدی قرار داده شود، امر به معروف و نهی از منکر تقریباً به کلی از بین می رود، زیرا به هر حال هر کسی در یک یا چند مورد لغزشی دارد و خود به کار خویش بهتر از دیگران آگاه است و یا دست کم هر کسی خود را باید دارای کوتاهی و تقصیر بداند و گرنه دچار خود پسندی خواهد شد که خود منکری بزرگ است.

عده ای به پیامبر صلی الله علیه و آله عرض کردند: ما امر به معروف نمی کنیم مگر این که به تمام خوبی ها

روش ها و شیوه های صحیح تربیتی که موافق روح و طبع افراد است، زمینه هدایت آنها را فراهم نمایند. در روایات اسلامی ویژگی های متعددی را برای امر کنندگان به معروف و نهی کنندگان از منکر بیان کرده اند که در این مبحث به مهمترین آنها اشاره می کنیم:

امر به معروف و نهی از منکر از فرایض بزرگ اسلامی است و آثار و گسترده ای را به دنبال دارد، از اینرو کسانی که به اجرای این فریضة الهی اقدام می کنند باید خود نیز دارای ویژگی های ارزنده ای باشند تا کلام و سخن آنها در دیگران اثر بخشد، و با یکارگیری

عمل کنیم و نهی از منکر نمی‌کنیم مگر اینکه از همه بدی‌ها اجتناب کنیم؛ پیامبر ﷺ فرمود: نه (این چنین نباشید) بلکه امر به معروف و نهی از منکر کنید اگر چه از همه بدی‌ها اجتناب نمی‌کنید.

۳. در امر و نهی از مسائل و برداشت‌های شخصی اجتناب کند

۴. نصیحتگر مردم باشد، عصبانیت و درشت‌خویی به خرج ندهد؛

کسی که می‌خواهد این فریضه را انجام دهد باید با حالت نصیحت و ارشاد مرتکب گناه را هدایت

۱۲. در قبال اذیت‌های مردم مقابله به مثل نکند.

که اگر چنین کرد، علاوه بر این که امر و نهی او اثر نخواهد داشت، ثواب و اجر معنوی او هم از بین خواهد رفت.

۱۳. از مردم شکایت نکند.

۱۴. در امر و نهی عصبانی نشود.

۱۵. بخاطر خودش با مردم درشت‌خویی نکند.

۱۶. نیتش را برای خدا خالص کند.

۱۷. در کارش از خدا مدد بخواهد.

۱۸. به دنبالش خشنودی و ثواب الهی باشد.

۱۹. اگر حرف او را پذیرفتند از آنها تشکر کند.

است و چه بسیار می‌شود که خود امر به معروف و نهی از منکر بر عکس این فرض است، یعنی در باطن صفات نکوهیده‌ای دارد که مورد خشم خداست و خودش خبر ندارد.»

آثار امر به معروف و نهی از منکر اجتماعی:

۱. اجرای احکام اسلام.

۲. عدالت اجتماعی

۳. سازندگی

۴. استواری نظام اسلامی

۵. امنیت.

۶. خیر و سلامتی

کند نه با حالت انتقام‌گیری و خشونت که این روش در فرهنگ اسلام پذیرفته نیست.

۵. نسبت به مردم مهربان باشد.

۶. با آنها با مدارا و رفاقت رفتار کند.

۷. با لطف و بیانی نیکو و پسندیده مردم را دعوت کند.

۸. با تفاوت‌های اخلاقی و روحی مردم آشنا باشد. با هر دسته‌ای طبق موقعیت و روحیه‌اش برخورد کند.

۹. نسبت به نیرنگ‌های نفسانی و حیل‌های شیطان بی‌با باشد.

گاهی انسان از عیب درونی خویش و نیرنگ‌های شیطان غافل است، و بخاطر آنها امر و نهی می‌کند و برای خود توجیهات نادرستی را می‌تراشد.

۱۰. قطع طمع از دیگران.

۱۱. در مشکلات امر و نهی شکبیا باشد.

۲۰. کارش را به خدا واگذارد.

۲۱. به عیب‌های خودش متوجه باشد.

امام خمینی می‌فرماید:

«سزاوار است امر کننده و نهی کننده در امر و نهی در مراتب جلوگیری از خلاف، مثل طبیب مهربان و پدر رؤفی که رعایت مصلحت بیمار و فرزند را می‌کند، باشد، و این که کارش لطف و رحمتی خاص بر فاعل و لطف و رحمتی عام برای امت باشد (چون برای او تأدیب است نه انتقام، و تأدیب، رحمت است و برای عموم چون عبرت است) و این که نیت خود را برای رضای خدای عزوجل خالص کند و این عمل خود را از شوائب هواها و از اظهار علو پاک بدارد و در حال نهی از منکر خود را شخصی منزّه و مافوق فاعل نبیند؛ چون بسیار می‌شود که مرتکب یک گناه و یا چند گناه فضائی دارد که خدای تعالی آن را دوست می‌دارد، هر چند که از عمل او خشمگین

۷. قدرتمندی مؤمنان

۸. تضعیف جبهه نفاق

۹. پاکیزگی کسب و کار

۱۰. مصلحت عمومی جامعه

فردی:

الف: دنیوی

۱. سلامتی دین و دنیا

۲. نصرت الهی

۳. کم نشدن عمر و روزی

۴. نجات از بلاها

ب. اخروی

۱. خشنودی خدا

۲. فلاح و رستگاری

۳. ثواب فراوان

۴. رهایی از دروغ

۵. بهشت برین